

Turun Seudun Vesi Oy:lle annettua takausta koskevan päätöksen korjaaminen

Kaupunginhallitus 19.05.2025 § 166
193/14.05.00/2022

Valmistelija: kaupunginjohtaja Eero Vainio ja hallintojohtaja Anni Hakala, etunimi.sukunimi(at)raisio.fi

Raision kaupunginvaltuusto päätti kokouksessaan 22.4.2024 § 32 myöntää takauksen Turun Seudun Vesi Oy:n erikseen neuvottelemalle Halisten varavesilaitoksen investoinnin edellyttämälle yhteensä enintään 65.500.000,00 euron lainoille F-osakesarjan omistussuuden mukaisessa suhteessa. Päätöksen jälkeen on havaittu, että osakaskuntien lainatakauksia koskevia päätöksiä on tarpeen korjata muotovirheen vuoksi ja kumota samalla aiempi virheellinen päätös.

Yhtiön osakaskuntien valtuustojen takauspäätösten jälkeen on havaittu, että Turun seudun Vesi Oy:n F-osakesarjaa merkinneiden osakaskuntien päätöksiä on tarpeen korjata muotovirheen vuoksi ja poistaa samalla aiempi virheellinen päätös.

Kuntalain 129 §:n mukaan kunnan myöntämä laina, takaus tai muu vakuus ei saa vaarantaa kunnan kykyä vastata sille laissa säädetyistä tehtävistä. Kunta ei saa myöntää lainaa, takausta tai muuta vakuutta, jos siihen sisältyy merkittävä taloudellinen riski. Kunnan on takausta myöntäessään turvattava kunnan edut riittävän kattavilla vakuuksilla tai vastavakuuksilla. Tällaisen vastavakuuden vaatimisesta ei kuitenkaan päätetty yhtiökokouksessa, eivätkä osakkaat ole myöskään takauspäätöstensä yhteydessä sellaista vaatineet.

Päätös on tehtävä uudelleen siten, että osakaskuntien edut turvataan riittävän kattavilla vastavakuuksilla. Osakkaille esitetään, että takauksen vastavakuudeksi yhtiö velvoitetaan antamaan kullekin osakaskunnalle yrityskiinnitykseen tehtyjä panttikirjoja määrän, joka vastaa 50 % osakaskunnan myöntämän takauksen pääomasta.

Turun Seudun Vesi Oy on munkala-periaatteella toimiva yhtiö, jonka osakkaat ovat osakesarjoja koskevin merkinnöin sitoutuneet vastaamaan yhtiön pääomakustannuksista. Näin ollen kuntalain 129 §:n mukaisena riittävänä vastavakuutena yhtiölle myönnettävästä takauksesta voidaan pitää vakuutta, joka on 50 % takauksen määrästä. Tämä vastavakuuden määrä vastaa myös muilta alueella munkala-periaatteella toimivilta vesihuolto-yhtiöiltä vaaditun vastavakuuden määrää.

Valtiontukea koskeva arviointi

Osakaskuntien aiemmin tekemissä takauspäätöksissä tehtyyn valtiontukea koskevaan arviointiin ei ole tullut muutoksia. Esitetty takaus ja vastavakuudet täyttävät kuntalain 129 §:ssä asetetut edellytykset.

Kielletyn valtiontuen määritelmä pohjautuu Euroopan unionin toiminnasta annetun sopimuksen 107 artiklan 1 kohtaan, jossa valtiontuki määritellään jäsenvaltion myöntämäksi taikka valtion varoista muodossa tai toisessa annetuksi tueksi, joka vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosimalla jotakin yritystä tai tuotannonalaa, siltä osin kuin tuki vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Kaikkien edellä mainittujen kriteerien tulee täytyä, jotta kyse olisi EU-valtiontukisäännöksen alaisesta toiminnasta.

Kuntalain 126 §:ssä on määritelty kansallisesti, mitä ei ainakaan katsota EU-valtiontukisäännöksiä alaiseksi toiminnaksi. Kuntalain 126.2 §:n 5 momentin perusteella kunta ei hoida tehtävää kilpailutilanteessa markkinoilla ainakaan, jos toiminta perustuu lakiin perustuvaan monopoliasemaan tai muodostaa luonnollisen monopolin tai tuottaa välittömästi näihin liittyviä palveluja. Lain perusteluissa (HE 268/2014 vp s 45) on esitetty, että lakiin perustuvaa monopoliasemaa tai luonnollista monopoliasemaa sekä tällaiseen toimintaan välittömästi liittyvää toimintaa ei katsota hoidettavaksi kilpailutilanteessa markkinoilla, vaikka toiminta täyttäisikin muutoin esimerkiksi elinkeinotoiminnan edellytykset. Lakiin perustuvia monopoleja ovat muun muassa vesihuoltotoiminta laitoksen toiminta-alueella.

Yhtiön tehtäviin kuuluu omistaa, suunnitella ja rakentaa vedenpuhdistus- ja vedenjakelulaitoksia sekä harjoittaa käyttöveden valmistusta, veden siirtoa, jakelua ja myyntiä sekä muuta alaan liittyvää toimintaa. Yhtiön omistavat kunnat muodostavat rajallisesti määriteltävän markkina-alueen, jonka asukkaiden talousveden Turun Seudun Vesi Oy tuottaa. Turun Seudun Vesi Oy:llä on jakelualueella luonnollinen monopoli. Vesihuoltolain (119/2001) mukaan yhtiön toiminta-alueella ei voi olla kilpailevaa toimintaa ja sen toiminta muodostaa luonnollisen monopolin tällä alueella. Täten sen toimintaan ei sovelleta EU-valtiontukisäännöksiä mm. EU:n komission antamaa ns. takaustiedonantoa (EUVL 2008/C155/10), joka edellyttää mm. takausprovision perimistä ja takauksen rajaamista 80 prosenttiin lainan määrästä.

Turun Seudun Vesi Oy:n tapauksessa takausvastuu jakautuu kaikkien F-osakesarjaa merkinneiden osakkaiden kesken ja takausprovisio tulisi käytännössä siirtymään rahoituseränä suoraan TSV:n perimään veden tukkuhintaan. Näin ollen takausprovisiota ei ole tarpeenmukaista vaatia.

Takauksen osalta on kuitenkin varmistettava, ettei takauksesta aiheutuva tuki kanavoidu yhtiön mahdollisesti harjoittamaan EU-valtiontukisäännöksiä alaiseen toimintaan.

Turun Seudun Vesi Oy:n ehdotus osakaskunnille takauksen myöntämisestä

Turun Seudun Vesi Oy:n varsinainen yhtiökokous pidettiin keskiviikkona 16.4.2025. Yhtiökokous käsitteli yhtiön hallituksen ehdotuksen Halisten varavesilaitosinvestointia varten annettua lainantakausta koskevan päätöksen korjaamista.

Yhtiökokouksen 16.4.2025 päätöksen mukaisesti Turun Seudun Vesi Oy esittää varalaitosta varten perustetun F-osakesarjan osakkeita merkinneille kunnille aiemman päätöksen korjaavaa päätösehdotusta käsiteltäväksi kunnan toimivaltaisissa päätöksentekokeleimissä. Ehdotuksen mukaan omavelkaisen takauksen ehdot ovat seuraavat:

- laina/lainat voidaan nostaa yhdessä tai useammassa erässä viimeistään 31.12.2028;
- takausvastuun määrä lainan jäljellä olevasta pääomasta, koroista, kuluista ja mahdollisista muista lainan liitännäiskustannuksista jakaantuu seuraavasti:

OSAKESARJA F				
Osakemäärät, maksuosuudet ja takausvastuut				
Osakemäärä = vedenkulutus vuonna 2023				
Maksuosuus = osakaskunnan osakemäärän / omistusosuuden mukainen osuus kokonaiskustannuksista				
Takausvastuu 68 500 000 € (= kustannusarvio x 1,1)				
Takausvastuu on määritetty kahden desimaalin tarkkuudella omistusosuudesta.				
Osakaskunta	Osakemäärä	Omistusosuus %	Takausvastuu %	Takausvastuu €
Kaarina	2 114 245	9,422 %	9,42 %	6 452 700 €
Lieto	1 088 129	4,849 %	4,85 %	3 322 250 €
Naantali	1 914 947	8,534 %	8,53 %	5 843 050 €
Paimio	297 330	1,325 %	1,33 %	911 050 €
Parainen	617 636	2,752 %	2,75 %	1 883 750 €
Raisio	1 738 312	7,746 %	7,75 %	5 308 750 €
Turku	14 669 516	65,372 %	65,37 %	44 778 450 €
Yhteensä	22 440 115	100,000 %	100,00 %	68 500 000 €

- takaus on ehdoton ja kattaa lainan pääoman lisäksi korot, viivästyskorot, kulut sekä muut mahdolliset lainan liitännäiskustannukset, ja on voimassa täysimääräisenä niin kauan, kunnes kaikki päävelkasitoumuksen mukaiset velallisen vastuut on lopullisesti ja peruuttamattomasti maksettu luotonantajalle takaisin.
- takausprovisiota ei peritä; ja
- kunta vaatii takaukselle riittävää vastavakuutta, jona on pidettävä yrityskiinnitykseen tehtyjä panttikirjoja määrän, joka vastaa 50 % osakaskunnan myöntämän takauksen pääomasta.

Kuntalain 14 §:n mukaan takaussitoumuksen antamisesta päättää kaupunginvaltuusto.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Eero Vainio

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus ehdottaa, että kaupunginvaltuusto

- kumoaa 22.4.2024 § 32 tekemänsä päätöksen siltä osin, kuin se koskee Turun Seudun Vesi Oy:n lainoille annettavaa takausta, ja

- päättää myöntää Turun Seudun Vesi Oy:lle varalaitoksen investointikustannusten kattamiseksi nostettaville enintään 68.500.000,00 euron lainoille 100 % omavelkaisen takauksen, josta Raision kaupungin osuus on 7,75 %, tarjouskilpailun perusteella myöhemmin valittavan tai valittavien luotonantajien hyväksi ja seuraavin ehdoin:

- laina/lainat voidaan nostaa yhdessä tai useammassa erässä viimeistään 31.12.2028;
- takausvastuun määrä lainan jäljellä olevasta pääomasta, koroista, kuluista ja mahdollisista muista lainan liitännäiskustannuksista jakaantuu esittelytekstissä olevan taulukon mukaisesti;
- takaus on ehdoton ja kattaa lainan pääoman lisäksi korot, viivästyskorot, kulut sekä muut mahdolliset lainan liitännäiskustannukset, ja on voimassa täysimääräisenä niin kauan, kunnes kaikki päävelkasitoumuksen mukaiset velallisen vastuut on lopullisesti ja peruuttamattomasti maksettu luotonantajalle takaisin.
- takausprovisiota ei peritä; ja
- kunta vaatii takaukselle riittävää vastavakuutta, jona on pidettävä yrityskiinnitykseen tehtyjä panttikirjoja määrän, joka vastaa 50 % osakaskunnan myöntämän takauksen pääomasta.

Lisäksi kaupunginhallitus ehdottaa, että kaupunginvaltuusto valtuuttaa kaupunginjohtajan vahvistamaan kunnan takauksen voimassaolon jokaiselle erikseen nostettavalle lainalle tilanteessa, jossa lainaa nostetaan useammalla velkakirjalla.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.